

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3313/2018. (X. 16.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 108/B. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint a jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire alapított részeiben elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte 23.M.1088/2016. szám alatt munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és elmaradt munkabér megfizetése iránt indított, folyamatban lévő perben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását és indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a perben alkalmazandó, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 108/B. § (2) bekezdés második mondatának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg. Kérte a megsemmisített jogszabályi rendelkezés általános és a bíróság előtt folyamatban lévő perben történő alkalmazási tilalmának elrendelését. A bíróság egyidejűleg a per tárgyalását felfüggesztette.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezésre okot adó ügy lényege a következők szerint foglalható össze.
- [3] A felperes munkaszerződéssel munkaviszonyt létesített operatőr munkakörben a Médiszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alappal (a továbbiakban: Alap), az alapügy alperesével. Miután a munkáltató a felperes munkavállaló munkaviszonyát a munkáltató működéssel összefüggő ok miatt felmondással megszüntette, a felperes a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt keresetet terjesztett elő, amelyben egyéb követelése mellett túlmunka díj igényel is élt.
- [4] Követelése alapjaként előadta, hogy 2015. április 1. napjáig a munkaidő-beosztása készenléti jellegű volt, a munka díjazása tekintetében a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) és az alperes Kollektív Szerződésének szabályai voltak irányadóak. 2015. január 1. napjával azonban hatályba lépett az Mttv. azon módosítása, amely a külön jogszabályban meghatározott munkavállalók – így az operatőrök – vonatkozásában a munkaidő-beosztásával kapcsolatosan az Mt. 96. § (2) bekezdésében foglaltaktól eltérő szabályokat állapít meg. Az Mttv. 108/B. § (2) bekezdése szerint az érintett munkakörben foglalkoztatott személy kötetlen munkarend szerint kerül foglalkoztatásra. A munkarend jellegét ugyanakkor nem érinti a munkakör sajátos formájából adódó kötelező rendelkezésre állás vagy a munkáltató által meghatározott időpontban vagy időszakban történő munkavégzés.

- [5] A felperes előadta, hogy a kötetlen munkarend ellenére az alperesi munkáltató heti rendszerességgel küldte meg számára a következő heti munkaidő-beosztást, azonban az alperes a korábbi időszakokkal ellentétben a rendkívüli munkavégzésért pótlékot nem fizetett, arra hivatkozással, hogy az Mttv. szerint a felperes munkarendje kötetlen.
- [6] A felperes keresetében kérte tehát, hogy a bíróság kötelezze az alperest a túlórák után járó, meg nem fizetett munkabér kifizetésére, figyelemmel arra, hogy a kötetlen munkarend nem valósult meg.
- [7] 2. A fenti előzmények után Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója – felperesi kérelemre – egyedi normakontroll eljárását kezdeményezte az Alkotmánybíróság előtt. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem tartalmazta az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az alkotmánybírósági eljárás során, főtítkári szakban hiánypótlásra került sor. A kiegészítő indítványban foglaltak szerint az Mttv. 108/B. § (2) bekezdés második mondata sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XVII. cikk (3) és (4) bekezdéseit.
- [8] 2.1. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott rendelkezés tartalma ellentétes a kötetlen munkarend fogalmát minden munkavállalóra megadó Mt. 96. § (2) bekezdésében foglaltakkal, ezért alkalmas arra, hogy az érintett munkavállalók jogait sértse. Érvelése szerint ugyanannak a jogintézménynek azonos jogágon belül csak egy definíciója létezhet jogszerűen.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy az Mt. rendelkezései szerint a kötetlen munkarend szabályai csak akkor alkalmazhatóak, ha a munkáltató a munkaidő-beosztás jogát teljes egészében átengedi, így a munkavállaló azt maga gyakorolhatja. A munkavállaló a napi munkaidejét maga oszthatja be, de a munkáját a munkaköri feladatai sajátosságára, a munka természetére tekintettel köteles megszervezni. Ennek megfelelően megvalósul a kötetlen munkarend akkor is, ha a munkavállaló bizonyos feladatait csak a munkáltató vagy a munka természete által meghatározott időpontban teljesítheti. A munkáltató nem határozhatja meg a munkahelyen teljesítendő feladatok időpontját, illetve tartamát úgy, hogy ezzel ténylegesen elvonja a munkavállaló munkaidővel kapcsolatos rendelkezési jogát.
- [10] Ezzel szemben a kezdeményezést előterjesztő bíró szerint az Mttv. támadott rendelkezése az Mt. 96. § (2) bekezdésében foglaltakhoz képest nagyobb rendelkezési jogosultságot biztosít a munkáltató részére ahhoz, hogy a munkavállaló számára a munkavégzés időpontját vagy időszakát meghatározza. A vitatott rendelkezés szerint kötelező rendelkezésre állást vagy meghatározott helyen és időben történő munkavégzést a munkáltató anélkül rendelhet el, hogy ezzel a munkarend kötetlen jellege felbomlana, azaz az nem válik rendkívüli munkavégzéssé.
- [11] A kezdeményező bíró álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság alapelve megköveteli, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül egy olyan jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangját, amelynek alkalmazása a felperes, továbbá a külön jogszabályban meghatározott munkavállalói kör alapvető jogát jelentős mértékben befolyásolja.
- [12] Az indítvány szerint sérül az Alaptörvény a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben rögzített törvény előtti egyenlőség és hátrányos megkülönböztetés tilalma, mert a jogalkotó az általános Mt.-beli szabályoknál lényegesen hátrányosabb szabályokat állapított meg az Mttv. 108/B. § (2) bekezdésével, az annak hatálya alá tartozó munkavállalók részére. Érvelése alapján a 7/2015. (III. 20.) NGM rendeletben nevesített munkakörökben foglalkoztatott munkavállalók azonos foglalkoztatási körülmények mellett jóval kedvezőtlenebb javadalmazásban részesülnek a rendkívüli munka, és az ünnepnapon, pihenőnapon végzett munka pótlékának elmaradása miatt.
- [13] A kezdeményező bíró – idézve a támadott rendelkezéshez fűzött indokolást – az ágazati szabályozás indokoltságát nem vitatta, azonban úgy véli, a jogalkotó a médiaszolgáltatás területén dolgozó munkavállalókat védő garanciális szabályokat nem fektette le. A kötetlen munkarend Mttv. által felállított fogalma nézete szerint sérti a munkavállalónak az Alaptörvény XVII. cikk (3)-(4) bekezdésében biztosított jogait.
- [14] Az indítványozó előadta, hogy az Mttv. támadott rendelkezése nem áll összhangban a 2003/88/EK. irányelv kötetlen munkarendre vonatkozó rendelkezéseivel és az Európai Bíróság vonatkozó esetjogával sem.

II.

[15] 1. Az Alaptörvénynek a bírói kezdeményezésben felhívott szabályai:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVII. cikk (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.”

[16] 2. Az Mttv.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„108/B. § (1) A közszolgálati médiaszolgáltatási, valamint a közszolgálati médiaszolgáltató hírügynökségi tevékenységében való részvételre irányuló munkaköröket külön jogszabály határozza meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogszabály által érintett munkakörben foglalkoztatott személyt kötetlen munkarend szerint kerül foglalkoztatásra. A munkarend jellegét nem érinti a munkakör sajátos jellegéből adódó kötelező rendelkezésre állás vagy a munkáltató által meghatározott időpontban vagy időszakban történő munkavégzés.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott kötetlen munkarend alkalmazásától a felek munkaszerződésben térhetnek el, a jövőre nézve irányadó megállapodásukkal.”

III.

[17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.

[18] 1. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint „[h]a a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.”

[19] Emellett az egyedi utólagos normakontroll eljárást kezdeményező bírói indítványnak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezen kívül megnevezi a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.

[20] 2. Az Alkotmánybíróság ennek figyelembevételével megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései tekintetében megfelel az Abtv. 25. §-ában foglalt, valamint Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban meghatározott feltételeknek.

[21] A bírói kezdeményezés ugyanakkor az Alaptörvény a XII. cikk (1) és (2) bekezdései, valamint a XVII. cikk (3) és (4) bekezdései tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az indítványozó csupán hivatkozik rájuk, de nem jelöli meg, miért tartja a sérelmezett jogszabályi rendelkezést ellentétesnek az Alaptörvény nevesített követelményeivel. A bírói kezdeményezés ezért nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megjelölt feltételnek, így az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést ebben a részében az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [22] Az indítvány nem megalapozott.
- [23] 1. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a kifogásolt jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, illetve a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az állított alapjogsérelmet alapvetően arra alapozza, hogy az Mttv. megjelölt rendelkezése a kötetlen munkarend fogalmát nem az Mt.-ben meghatározott jelentéstartalommal használja és „ezzel a médiaszolgáltatásban alkalmazott munkavállalókat hátrányos helyzetbe hozza a más területen dolgozó munkavállalókhöz képest.”
- [24] Az alábbiakban az Alkotmánybíróság áttekinti a sérelmezett alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatos gyakorlatát.
- [25] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulából fakad a jogbiztonság követelménye. E követelmény az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt kívánja meg, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálta már a törvény törvénnyel való kollíziója, illetve tágabb értelemben a jogforrási rendszerben azonos szinten szereplő jogszabályok összeütközése kérdését. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „»[...] meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – törvényi rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendezés alkotmányellenessé csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését, vagy alkotmányos alapjog korlátozását eredményezi. A törvényhozás valamely, az Alkotmány sérelmét nem jelentő hibáját általában jogalkalmazói jogszabály értelmezéssel kell feloldani, mert a jogalkalmazás hivatott eldönteni, hogy a konkrét jogviszonyokban az ellentétet (látszólagos ellentétet) hordozó rendelkezések közül melyik törvényhely alkalmazásával kell eljárni. Amennyiben pedig a jogszabályok értelmezésével, azok alkalmazásának mérlegelésével eredmény nem érhető el, az ellentét megszüntetése törvényhozási (jogalkotási) útra tartozik. [...] A jogállamiság elvéből nem következik, hogy az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió kizárt. Törvényi rendelkezések összeütközése miatt az alkotmányellenesség pusztán az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján tehát nem állapítható meg akkor sem, ha ez a kollízió nem kívánatos és a törvényhozónak ennek elkerülésére kell törekednie. [...] A jogállamiság alkotmányos deklarálása [...] tartalmi kérdésekben tovább utal az egyes nevesített alkotmányos elvekre és jogokra. Alkotmányellenesség megállapítására ezért törvényi rendelkezések kollíziója miatt csak akkor kerülhet sor, ha ezen alkotmányos elvek vagy jogok valamelyike megsérül annak folytán, hogy a szabályozás ellentmondása jogszabály-értelmezéssel nem oldható fel és ez anyagi alkotmányellenességhez vezet, vagy ha a normaszövegek értelmezhetetlensége valamely konkrét alapjogi sérelmet okoz. Ennek hiányában azonban az azonos szintű normaszövegek lehetséges értelmezési nehézsége, illetőleg az értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése önmagában nem jelent alkotmányellenességet.« [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176–177].” {3191/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [24]; hasonlóan: 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [54]; 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [16]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [27] 1.2. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel kapcsolatos gyakorlatát az Alkotmánybíróság a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban foglalta össze „[A]z Alkotmánybíróság felidézi az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály értelmezése során kimunkált gyakorlatát, amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság. A jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára tehát azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék. Ez a követelmény pedig az egész jogrendszerre kiterjed, ugyanis a közhatalmat gyakorlók kötelesek egyenlő elbánást biztosítani a joghatósága alá tartozó minden személy számára. Ebből következik, hogy egy adott szabályozás abban az esetben nem felel meg az Alaptör-

vény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Vagyis a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha a különbségtétel önkényes. A hátránnyal járó különbségtétel az általános mérce szerint akkor minősül önkényesnek, ha nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka. Ennek ellenőrzéséhez elsődlegesen az intézkedés legitim célját szükséges vizsgálni. Ezen kívül szükséges értékelni egyfelől azt, hogy az intézkedés alkalmas-e a legitim cél eléréséhez, másfelől pedig azt is, hogy az elérni kívánt, legitim cél által kijelölt személyek köre egybeesik-e az intézkedéssel érintett személyek körével. Mindezen szempontok nyújtanak lehetőséget annak eldöntéséhez, hogy egy különbségtétel önkényesnek, észszerű indokot nélkülözőnek tekinthető-e [hasonlóan lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22], [24]–[27], [34]; megerősítette: 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]].” (Indokolás [23]).

- [28] Az Alkotmánybíróság a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére vonatkozóan megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető, nem nyújt ugyanis védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek öazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.
- [29] Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalma nem kizárólag az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokra, hanem a teljes jogrendszerre is kiterjeszhető. Ez abból adódik, hogy a diszkrimináció tilalma valójában az alaptörvényi szabályban megjelölt, az emberek öazonosságát, identitását megtestesítő tulajdonságok szerinti megkülönböztetést, vagyis a diszkriminációt tilalmazza. Ebből az is következik, hogy az ilyen különbségtétel érvényességét és igazolhatóságát az Alkotmánybíróságnak az alapjogok és nem alapjogok tekintetében egyaránt különleges szigorúsággal szükséges vizsgálnia (Indokolás [27]–[28]).
- [30] Emellett az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt klauzula védelmet nyújt a rejtett, vagy közvetett diszkriminációval szemben is. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a közvetett diszkrimináció tilalmát sérti, ha egy látszólag általános jellegű és semleges jogszabályi rendelkezés, vagy szabály végső soron a társadalomban gyakorta hátrányos különbségtétellel sújtott, az Alaptörvényben tételesen felsorolt, illetve azzal döntő hasonlóságot mutató „egyéb helyzetben” lévő személyek kizárását, kirekesztését vagy valamely lehetőségtől való megfosztását eredményezi. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint így az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkrimináció tilalma kiterjed azokra a közhatalmi intézkedésekre is, amelyek ugyan látszólag általános, semleges és mindenkire egyformán érvényes rendelkezést tartalmaznak, de eredményüket vagy hatásukat tekintve valójában mégis az alaptörvényi szabályban felsorolt tulajdonságú társadalmi csoportot sújtanak további hátrányokkal. Vagyis végső soron egy ilyen tulajdonság valamelyikének jegyét hordozó csoport tagjainak kirekesztését eredményezik [3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [31] 1.3. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában diszkrimináció összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körön belül állapítható meg. A hátrányos megkülönböztetésnek tehát homogén csoporton belül kell fennállnia fogalmilag. Nem lehet hátrányos megkülönböztetésről beszélni, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket [lásd az Alaptörvény hatálya alatt először: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; legutóbb: 3172/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [18]]. Emiatt az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az indítványban megfogalmazott, fentebb ismertetett csoportképzés helyességét vizsgálta meg.
- [32] Tekintettel arra, hogy az indítványozó aggályai szerint a jogalkotó az általános Mt.-beli szabályoknál hátrányosabb szabályokat állapított meg az Mttv. 108/B. § (2) bekezdése hatálya alá tartozó munkavállalók részére, az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy e személyek azonos csoportba tartoznak-e.
- [33] Az Mttv. által meghatározott speciális munkajogi rendelkezések jogalkotói indokolása szerint „indokolt, hogy más alkotótevékenységekhez hasonlóan a médiatartalom előállítására irányuló foglalkoztatásra is olyan szabá-

lyok legyenek alkalmazhatók, amelyek törvényi garanciák érvényesülése mellett is figyelemmel lehetnek a speciális munkafolyamatokra és az abban foglalkoztatottak tevékenységének tényleges jellemzőire, a terület sajátosságaira, a szakmai gyakorlatokra és a foglalkoztatottak terhelhetőségére.”

- [34] Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában megállapította, hogy az eltérő szervezeti struktúrában foglalkoztatottak munkaviszonya a szervezeti struktúrához kötődik, így a különböző szervezeti formában működő intézmények és munkavállalók között létrejött jogviszonyok alapján a munkavállalók jogai és kötelezettségei eltérőek is lehetnek. Önmagában a munkavállalóknak a munkaviszonyuk különbözőségére tekintettel történő eltérő kezelése nem eredményez alkotmányellenességet. [lásd például 495/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1382, 1386–1387.]
- [35] Az Mttv. 108/A. § szerint az Alap által foglalkoztatottakra a 108/B. §-ban is megállapított eltérésekkel kell alkalmazni az Mt. szabályait. Az Mttv. munkajogi rendelkezései az Mt.-hez viszonyítva *lex specialis* jellegűek, tehát a kötetlen munkarend jogintézményének alkalmazása során is az Mttv. 108/B. §-ában foglaltak irányadóak. „Mivel az egyes foglalkoztatási jogviszonyokról szóló törvények *sui generis* szabályozást tartalmaznak, az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint önmagában a törvények közötti szabályozásbeli eltérés nem alapozhatja meg a jogegyenlőségi követelmény megsértését vagy a hátrányos megkülönböztetést” {3222/2017. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [36] A fentiek szerint az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Mttv. hatálya alá tartozó munkavállalók az indítvány által állított összefüggések tekintetében nem tekintethetők azonos csoportba tartozónak az Mt. hatálya alá tartozó munkavállalókkal.
- [37] 1.4. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Mttv. 108/B. § (3) bekezdése szerint a felek a kötetlen munkarend alkalmazásától a munkaszerződésben eltérhetnek, a jövőre nézve irányadó megállapodásukkal. A (2) bekezdésben megfogalmazott főszabálytól tehát a jogalkotó a (3) bekezdésben meghatározott esetben eltérést enged, amennyiben a felek a munkaszerződés ilyen irányú módosításában állapodnak meg.
- [38] Bár az indítványozó szerint a felek között fennálló alá-fölérendeltségi viszonyból adódóan e bekezdés által megadott lehetőség a megsemmisíteni kért rendelkezés alaptörvény-ellenességét nem érinti, az indítvány még utalást sem tartalmaz arra nézve, hogy az alapul fekvő jogvita során vagy azt megelőzően a felperes akaratán kívül, a munkáltatói konszenzus hiányában nem tudott volna élni ezzel a jogszabály nyújtotta lehetőséggel.
- [39] A fentiek szerint az Alkotmánybíróság álláspontja alapján, jelen indítvány keretei között nem állítható megalapozottan, hogy az Mttv. 108/B. § (2) bekezdése sérti akár az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, akár a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [40] 2. Mindennek megfelelően az Alkotmánybíróság a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói kezdeményezést a feljebb megjelölt alaptörvényi rendelkezések tekintetében elutasította.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/58/2018.

